

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

THAILAND'S LL.B CURRICULUM TOWARDS ASEAN COMMUNITY

พรเพ็ญ ไตรพงษ์^{1*} และ ยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล²

Pornpen Traiphong^{1*} and Yutthapong Leelakitpaisarn²

โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2}

School of Law and Politics, SuanDusit University, Bangkok, Thailand^{1,2}

Email: cherrypornpen@yahoo.com^{1*}

Received: 2017-01-30

Revised: 2018-03-13

Accepted: 2018-04-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างและลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย และภาค รวม 4 ภาค จำนวน 500 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึกกับคณบดีคณะนิติศาสตร์ หัวหน้าโปรแกรมนิติศาสตร์ หรือประธานหลักสูตรนิติศาสตร์ จำนวน 8 ท่าน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกจะให้เกณฑ์ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยและประเภทของมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมถึงการดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 ท่าน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 ซึ่งเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองเพื่อใช้สำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง

ผลการวิจัยที่สำคัญมี 1) ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป โดยการพัฒนาหลักสูตรจะเน้นการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระให้เป็นไปตามพัฒนาการด้านกฎหมายที่ทันต่อการความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม รวมถึงมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อในระดับสูงชัน และรองรับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมายที่มีความหลากหลาย จึงควรปรับปรุงในส่วนของรายวิชาภาษาอังกฤษของนักกฎหมาย และกฎหมายอาเซียนที่ปรับจากวิชาเลือกเป็นรายวิชาบังคับ เพิ่มวิชาประชาคมอาเซียน และวิชาภาษาของประเทศอาเซียน 2) การเตรียมความพร้อมของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อรับรองการเข้าสู่อาเซียนมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีหลักสูตรในปัจจุบันแตกต่างไปจากอดีตในประเด็นสำคัญ คือ ด้านภาษาต่างประเทศที่เดิมจะเน้นเพียงรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายโดยส่งเสริมให้เรียนเป็นวิชาเลือก แต่ในปัจจุบันได้กำหนดรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเป็นวิชาบังคับ และเพิ่มรายวิชาเลือกเป็นภาษาสากลและภาษาอาเซียนเช่น ภาษาเขมร ภาษาอิสลาม เป็นต้น เพื่อให้มีความเป็นสากลและทันสมัย

คำสำคัญ: นิติศาสตร์บัณฑิต ประเทศไทย ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

This research studied the identifying characteristics of Thailand's LL.B Curriculum towards ASEAN Community 2015. The research had two main purposes 1) to study the structures and characteristics of the bachelor of laws curriculums of various universities in Thailand; and 2) to analyze characteristics of the bachelor of laws curriculums in Thailand in order to prepare for the ASEAN Community 2015. The research utilized both quantitative and qualitative methods in the study. Data via questionnaire was collected from 500 entrepreneurs who were divided in the form of legal establishment and regions. The four regions were selected by purposive sampling method. Second, questionnaire and in-depth interview were conducted with eight deans or directors of law schools or legal studies programs in various universities. They were selected by location of the universities and type of the universities through purposive sampling. Third, focus group, attended by ten participants selected by purposive sampling method, was also organized to discuss the past development and desirable characteristics of laws curriculums in Thailand in ASEAN community context. The questionnaire and interview form on "Characteristic of bachelor of laws curriculums for ASEAN community 2015" were developed and used by the research team for data collection

and interview. Analysis was done on both descriptive and inferential statistic.

The key findings were 1) the revision for the future of the bachelor of laws curriculums, Thai law school should focus on the new and updated contents and subjects in order to respond to new changes and needs of the society and students, and also with the aim to serve as an educational foundation of advanced studies and support of the professional standards. Specifically, English and ASEAN countries languages and ASEAN legal subjects should be added to the curriculum. 2) Preparation of Thailand's bachelor of laws curriculums to enter ASEAN community is needed, most law schools in Thailand were already adapting themselves witnessed principally by the switching English for Lawyers subject from elective to compulsory and providing other international and ASEAN countries languages classes such as, Khmer language and Islamic language as elective subjects, with the goals to be more internationalized and modernized.

Keywords: Bachelor of Law, Thailand, ASEAN

บทนำ

นิติศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเรื่องกฎหมายหรือวิชาที่มีกฎหมายเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ได้ใช้คำภาษาอังกฤษแทนวิชานิติศาสตร์ว่า “science of law” (KasemSap, 2010) การศึกษานิติศาสตร์นั้นวิชานิติศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็นหลายแขนงได้ตามแง่มุมที่ศึกษา (Sang-uthai, 2010) ซึ่งอาจสามารถแบ่งออกได้เป็น 1. วิชานิติศาสตร์โดยแท้ (legal science proper) ได้แก่ การศึกษาดัรบทกฎหมายซึ่งเป็นเนื้อหากฎหมายและนิติวิธีหรือวิธีการใช้กฎหมายเพื่อนำไปใช้ปรับใช้แก่คดีและประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย 2. นิติศาสตร์ทางข้อเท็จจริง (legal science of facts) เป็นการศึกษากฎหมายในฐานะที่เป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์หรือในสังคมโดยไม่ประเมินคุณค่า

ว่าถูกหรือผิด เช่น วิชาประวัติศาสตร์กฎหมายและวิชาสังคมวิทยากฎหมาย 3. นิติศาสตร์เชิงคุณค่า (legal science of values) เป็นการศึกษากฎหมายในเชิงวิจารณ์เปรียบเทียบและประเมินคุณค่า เช่น วิชากฎหมายเปรียบเทียบ และวิชานิติบัญญัติ

ในปี พ.ศ. 2440 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงก่อตั้ง “โรงเรียนกฎหมาย” ขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเปิดการเรียนการสอนโดยคณาจารย์ส่วนใหญ่เป็นตุลาการ ต่อมาจึงมีการยุบโรงเรียนกฎหมายไปจัดตั้งเป็น “คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์” ขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2476 หลังจากนั้นเพียง 8 เดือน นักเรียนโรงเรียน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

กฎหมาย กระทรวงยุติธรรมเดิม ไม่พอใจที่ทำไม โรงเรียนข้าราชการพลเรือน (ปัจจุบันคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย แต่ทำไมโรงเรียนกฎหมายจึงไม่ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบ้าง ดร.ปรีดี พนมยงค์ จึงรับปากว่าจะช่วย และในที่สุดจึงมีการออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ให้โอนคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสังกัดมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ปัจจุบัน คือ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการโอนโรงเรียนกฎหมายไปสังกัดคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการโอนไปเพียงชั่วคราวเท่านั้น ทำให้คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นคณะนิติศาสตร์แห่งแรกของประเทศไทย อันสืบทอดโดยตรงจากโรงเรียนกฎหมายเดิม และเมื่อปี พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดการเรียนการสอนนิติศาสตร์ใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งใน คณะรัฐศาสตร์ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็น คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2515 และมีการก่อตั้ง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ปัจจุบัน มีสถาบันอุดมศึกษาได้เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ในหลายสถาบันทั้งใน ภาครัฐและเอกชน การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้น (Wikipedia the free encyclopedia, 2011) เริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์

โรงเรียนช่างไหม รวมถึงโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ยังไม่สามารถให้การศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด 157 แห่งทั่วประเทศ (พ.ศ. 2553) โดย สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนคณะ ภาควิชา สาขา สำนักวิชานิติศาสตร์ ในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 53 แห่ง นิติศาสตรบัณฑิต (นบ.) เป็นปริญญาหรือวุฒิทางการศึกษา ซึ่งผู้ที่ต้องการประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมาย เช่น ทนายความ ผู้พิพากษา อัยการ นิติกร จะต้องได้รับก่อนที่จะสามารถเริ่มเข้าสู่วิชาชีพด้านกฎหมายโดยเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ใช้เพื่อเข้ารับการอบรมและสอบเพื่อเป็น ทนายความหรือสอบเนติบัณฑิตไทย

เพื่อที่จะมีสิทธิสอบคัดเลือกเพื่อเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการต่อไปโดยทั่วไปหลักสูตรจะใช้เวลาศึกษา 4 ปีวิชาที่ศึกษาจะเน้นกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายปกครอง รัฐธรรมนูญ และกฎหมายวิชาเลือกอีกจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้จุดเน้นของหลักสูตรอาจแตกต่างกันตามสถาบันการศึกษา

ในปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเฉพาะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นั้น ได้กำหนดกรอบแนวทางในการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ เช่น มาตรา 49 บุคคลย่อมมี

สิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และ มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ด้านนโยบายหรือทิศทางในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีผลกระทบต่อลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์ ตามนโยบายระดับชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือเน้นการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา และตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดทั้งระบบ ในด้านการอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

นอกจากนี้ จากการเคลื่อนตัวของประเทศต่าง ๆ เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งมีเสาหลักอยู่ 3 เสาหลัก หากพิจารณาเสาหลักในเรื่องประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ซึ่งมีการพัฒนาด้านการศึกษาและพัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่า อันถือว่่าเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ประชากรของประชาคมอาเซียน สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในด้านการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม และการเมือง เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนา ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญแก่การแก้ไขปัญหาค้นคว้าวิจัยของประเทศไทย พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันของประเทศกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ (Ministry of Education, 2007) ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรนิติศาสตร์จึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน ในปีพ.ศ.2558 ตามกฎบัตร

ด้านการอุดมศึกษาและบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียน โดยเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมความพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษาทั้งภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาในการทำงานของอาเซียน และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้วางแผนยุทธศาสตร์และนโยบายทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้คุณภาพบัณฑิตในอนาคตไปสู่สากล และนำประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ โดยสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกในการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบุคลากรไปยังประเทศเพื่อนบ้านในระยะเริ่มต้น และขยายผลต่อไป การจัดทำหรือหรือพัฒนาหลักสูตรนิติศาสตร์จึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรองรับสู่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างและลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยมุ่งเน้นการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) จำนวน 53 แห่งทั่วประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ การวิจัยเชิงเนื้อหาเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตของแต่ละมหาวิทยาลัยทั้ง 53 แห่ง คณะผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยเชิงเนื้อหาออกเป็น 3 ช่วง กล่าวคือ

1. หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตตั้งแต่มีก่อตั้งคณะนิติศาสตร์เป็นครั้งแรก ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2477 จนถึง ปี พ.ศ. 2523
2. หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตตั้งตั้งแต่ปี 2524 - ปี พ.ศ. 2540
3. หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตตั้งตั้งแต่ปี 2541- 2552

คณะผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากผู้ประกอบการตามประเภทของสถานประกอบการในแต่ละภูมิภาค โดยแบ่งเป็น 4 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการจำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย และภาค รวม 4 ภาค ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน

500 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณอิงหลักของ Yamanee' โดยใช้ความคลาดเคลื่อนการกำหนดตัวอย่างที่ระดับ .05 ในแต่ละจังหวัด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบเจาะจงจากแต่ละภูมิภาค 4 ภูมิภาค โดยเก็บจากผู้ประกอบการตามประเภทของสถานประกอบการในภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับคณบดีคณะนิติศาสตร์ หัวหน้าโปรแกรมนิติศาสตร์ หรือประธานหลักสูตรนิติศาสตร์ จำนวน 8 ท่าน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือก จะให้เกณฑ์ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยและประเภทของมหาวิทยาลัย อาทิ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ มหาวิทยาลัยเอกชน ดังนี้

จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณบดีคณะนิติศาสตร์ หัวหน้าโปรแกรมนิติศาสตร์ หรือประธานหลักสูตร

นิติศาสตร์ จำนวน 8 ท่าน

และคณะผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ หรือ หลักสูตร หรือ โปรแกรมนิติศาสตร์ โดยเป็นการเชิญผู้แทนจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 10 ท่าน การสนทนากลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี)

การวิจัยเชิงเอกสารหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต (LL.B.) ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งหมดทุกมหาวิทยาลัย โดยแบ่งตามประเภทของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยของรัฐ
2. มหาวิทยาลัยเอกชน
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ขอบเขตด้านเวลาใช้เวลาในการดำเนินงานประมาณ 12 เดือน

ประเภทมหาวิทยาลัย	จำนวนมหาวิทยาลัยทั้งหมด	จำนวนตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยของรัฐ	13	2
มหาวิทยาลัยเอกชน	27	4
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	8	1
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	5	1
รวม	53	8

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ขอบเขตด้านสถานที่ การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต ในมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนทั้ง 53 แห่ง ทั่วประเทศ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. มหาวิทยาลัยพะเยา
5. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
10. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
11. มหาวิทยาลัยเกริก
12. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
13. มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
14. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
15. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
16. มหาวิทยาลัยปทุมธานี
17. มหาวิทยาลัยพายัพ
18. มหาวิทยาลัยภาคกลาง
19. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
20. มหาวิทยาลัยรังสิต
21. มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
22. มหาวิทยาลัยราชธานี
23. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
24. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
25. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
26. มหาวิทยาลัยศรีปทุม

27. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
28. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
29. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
30. มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธัญ
31. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
32. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
33. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
34. วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
35. วิทยาลัยตาปี
36. วิทยาลัยทองสุข
37. วิทยาลัยนครราชสีมา
38. มหาวิทยาลัยโยนก
39. วิทยาลัยศรีโสภณ
40. มหาวิทยาลัยบูรพา
41. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
42. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
43. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
44. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
45. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
46. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
47. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
48. มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
49. มหาวิทยาลัยนเรศวร
50. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
51. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
52. มหาวิทยาลัยสยาม
53. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระเบียบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558

2. ศึกษาตัวอย่างแบบสำรวจที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยร่วมกันพิจารณาระหว่างผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจากภายนอก

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดสอบก่อนการลงภาคสนาม

5. หาค่าคุณภาพทั้งฉบับและรายข้อเพื่อให้ได้มาตรฐาน

6. ปรับปรุงให้เป็นแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สังเกตและสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาเบื้องต้น

2. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในภาคสนาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) คณะผู้วิจัย ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) คณะผู้วิจัย จัดทำแผนการดำเนินงานโดยการออกแบบเครื่องมือในการสำรวจข้อมูลพร้อมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาประเด็นและเครื่องมือร่วมกันกับคณะผู้วิจัย

3) ทดสอบเครื่องมือ เพื่อหาความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ของแบบสอบถาม และปรับแก้จนได้เครื่องมือในการสำรวจที่สมบูรณ์ที่สุด

4) คณะผู้วิจัย ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม

5) คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบ

ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับมา พร้อมทั้งทำการตรวจสอบ Double Check แบบสอบถามซ้ำอีกครั้ง

3. สัมภาษณ์ระดับเจาะลึก จากกลุ่มตัวอย่างบางส่วน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิงมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติพรรณนาได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ในทุก ๆ ด้านของข้อมูล

2. สถิติอ้างอิงได้แก่ F-Test และการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธี SD โดยวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์

1. จุดมุ่งเน้นของหลักสูตรมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อรายวิชาในหมวดบังคับเรียนเพราะมีความจำเป็นต่อการนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย และเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เพื่อนำไปใช้ในการสอบตัว ทนายความ และเนติบัณฑิตไทยในอนาคตต่อไป

2. คุณลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่ดีในการส่งเสริมคุณภาพของบัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย โดยเน้นการเรียนการสอนวิชากฎหมายภายใน ประเทศ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมาย อาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น ซึ่งจะ มุ่งเน้นทางด้านปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี ด้วยการทำความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของเอกชน ให้นักศึกษาได้เข้าฝึก ประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย เพื่อจะได้นำไปใช้ กับการประกอบวิชาชีพ

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้ได้บัณฑิตตามคุณลักษณะพึงประสงค์ ของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพสามารถประกอบ วิชาชีพนักกฎหมายได้ รูปแบบจัดการเรียน การสอนและสื่ออำนวยความสะดวกนั้น มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการบรรยายใน ชั้นเรียน โดยมีสื่ออำนวยความสะดวก เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ในการสอนก็มีการใช้ระบบการเรียนการสอนผ่าน ระบบ E-learning มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกฎหมายที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ มาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาเพื่อเสริม ความรู้ในทางปฏิบัติและมีฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต ทั้งในและต่างประเทศให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วย ตนเอง

4. ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์ บัณฑิตที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาหลักสูตร ในครั้งต่อไป มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มุ่งเน้น การพัฒนาหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรจะต้องให้สอดคล้องกับ

ความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม โดยการพัฒนาหลักสูตรจะเน้นการปรับเปลี่ยน เนื้อหาสาระให้เป็นไปตามพัฒนาการด้านกฎหมาย ที่ทันต่อการความเปลี่ยนแปลงและความต้องการ ของสังคม รวมถึงมุ่งตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อในระดับ สูงขึ้น และรองรับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ กฎหมายที่มีความหลากหลายปรับปรุงในส่วน ของ รายวิชาภาษาอังกฤษของนักกฎหมาย และ กฎหมายอาเซียนที่ปรับจากวิชาเลือกเป็นรายวิชา บังคับ เพิ่มวิชาประชาคมอาเซียน และวิชาภาษา ของประเทศอาเซียน

5. การเตรียมความพร้อมของหลักสูตร นิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อรับรองการเข้าสู่อาเซียน มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีหลักสูตรในปัจจุบัน แตกต่างไปจากอดีต ในประเด็นสำคัญ คือ ด้าน ภาษาต่างประเทศที่เดิมจะเน้นเพียงรายวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายโดยส่งเสริม ให้เรียนเป็นวิชาเลือก แต่ในปัจจุบันได้กำหนด รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเป็นวิชา บังคับและเพิ่มรายวิชาเลือกเป็นภาษาสากล และภาษาอาเซียนเช่น ภาษาเขมร ภาษาอิสลาม เป็นต้น เพื่อให้มีความเป็นสากลและทันสมัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 49.43 อายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 163 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.96 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 46.26 อาชีพ ทนายความ มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 34.47 ระดับตำแหน่งในปัจจุบันเป็นผู้ปฏิบัติงาน

มีจำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 62.13 ระดับรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 - 50,000 บาท มีจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 72.56 อยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 27.89

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามภูมิภาค ดังนี้คือ ภาคใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาคกลางโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ภาคเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรม ของนักกฎหมาย มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 อันดับที่ 2 คือ คุณธรรม จริยธรรม ของนักกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 อันดับที่ 3 ทักษะทางภาษาต่างประเทศมีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 26.98

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่าไม่จำเป็นมากที่สุด คือ การพัฒนานักศึกษาโดยการให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบริการวิชาการของหลักสูตร

การทำวิจัยของอาจารย์ในหลักสูตร เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 14.29 จำเป็นมากที่สุด คือ การจัดให้มีแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 97.73

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมมีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการจำแนกตามภูมิภาคศึกษาพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคอาเซียนเพื่อรองรับกับประชาคมอาเซียน และผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าควรมีการพัฒนาโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรับรองการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามอาชีพพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มเติมรายวิชาที่

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามระดับตำแหน่งในปัจจุบันพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าควรมีการพัฒนาโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558

1. ถ้าเป็นกฎหมายที่ควรจะต้องรู้(กฎหมายของประเทศในกลุ่ม AEC) ก็ให้บรรจุเป็นรายวิชาบังคับเลือก แต่ถ้าเป็นกฎหมายที่ไม่ให้บังคับในกลุ่มประเทศ AEC แต่เป็นการบังคับใช้ในประเทศของตน เห็นว่าอาจจะเป็นรายวิชาเลือกสำหรับคนที่สนใจ เพื่อไปประกอบอาชีพในประเทศนั้น ๆ

2. ควรมีหลักสูตรกฎหมายที่เป็นกลางในการบังคับใช้เฉพาะ และเป็นที่ยอมรับของประชาคมฯ และพลเมืองที่แตกต่างกันทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม ของแต่ละประเทศ

3. เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาควรหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องมหาวิทยาลัย จะต้องเตรียมความพร้อมให้ทุกอย่าง แต่ทั้งนี้

ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละมหาวิทยาลัยว่าจะผลิตนิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อรองรับตลาดงานในลักษณะใด

4. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับสมาคมอาเซียนนั้น ควรมีการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมเลยเพราะประชาชนจะได้รู้ระบบกฎหมายและหลักสูตรระดับอุดมศึกษาควรให้ผู้มีประสบการณ์ด้านกฎหมาย ผู้ที่ใช้กฎหมายร่วมในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางวิชาชีพ

5. กฎหมายเป็นสิ่งสะท้อนสังคมที่ใช้กฎหมายนั้น ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะต้องมีกฎหมายกลางเพื่อบังคับใช้กับทุกประเทศในอาเซียน ดังนั้นเวลานี้ควรมีการศึกษากฎหมายของทุกประเทศในอาเซียนทุกฉบับแล้วนำมาสร้างกฎหมายกลางร่วมกัน มิใช่เพียงการใช้หลักของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อสร้างทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคต

6. การพัฒนาวิชาชีพนักกฎหมาย จุดมุ่งหมายในการเรียนคือ พัฒนาคุณภาพเป็นประเทศให้มีความรู้ความสามารถ ส่วนการเข้าสู่อาเซียนนั้นเป็นข้อกำหนดของสมาชิกอาเซียน ดังนั้น หากนักกฎหมายท่านใดมีความประสงค์ที่จะติดต่อเพื่อรองรับ นักลงทุน บุคคลจากประเทศต่าง ๆ ก็สามารถพัฒนาตนเองได้ โดยการไปเรียนเพิ่มเติมในกฎหมายประเทศต่าง ๆ

7. ทางด้านวิชาการทางกฎหมายควรมีการจัดอบรมกฎหมายที่ได้แก้ไขใหม่ ให้ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งอบรมในด้านปัญหาที่อาจเกิดกับทนายความ และประชาชน ควรอบรมด้านเทคนิคและทักษะการทำงาน ความละเอียดรอบคอบ

ซึ่งอาเซียนจะมีชาวต่างชาติมาเป็นคนงานในประเทศไทย และจะมีปัญหาเกิดอีกมากมาย

8. เพื่อรองรับ AEC ควรนำความคิดที่เป็นระบบสากลมาใช้ร่วมกับการประกอบวิชาชีพให้มากขึ้น แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีความพัฒนาเพื่อปูทางสู่ระบบสากล ดังนั้นจึงเป็นจุดสำคัญในการชะลอการพัฒนาาระบบกฎหมาย และระบบต่าง ๆ ของไทยเพื่อพัฒนาสู่สากล

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบัณฑิตของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1. เนื่องจากประเพณีวัฒนธรรม ศาสนาของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องมีการยอมรับ กติการ่วมกันเสียก่อน จึงจะบังคับใช้กฎหมายร่วมกันได้ เพราะฉะนั้นจะต้องเกิดปัญหาแก่ผู้ปฏิบัติ

2. ให้มีการสอบหลักสูตรเฉพาะทางเป็นกรณีเพื่อการประกอบอาชีพขั้นสูงต่อไป โดยมีประกาศนียบัตรรับรองจากสภานายความ

3. สามารถทราบข้อกำหนดของประเทศไทยในสมาคมอาเซียน เพื่อนำไปใช้ลงทุนในประเทศอาเซียนได้ เพื่อป้องกันการเอาเปรียบเปรียบธุรกิจการค้าได้เป็นอย่างดี

4. การเป็นผู้ที่มีทักษะ การเจรจาที่ดี การเกิดความขัดแย้งจากการแตกต่างในทางความคิด ความเป็นกลาง สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยความรอบรู้ด้านธุรกิจ เศรษฐกิจ ธรรมเนียม วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ การสื่อสาร และถ่ายทอดวิชาการ มากกว่า

หาข้อเท็จจริงสู่ศาลเพื่อทางผู้ชนะ ผู้แพ้ สำคัญต้องรอบรู้ด้านธุรกิจ หลักการทำงาน

5. ควรมีคุณธรรม ความสุจริต ความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลอดจนมีการศึกษาเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ควรให้วิทยากรที่มีอาชีพกฎหมายในการอบรมและมี เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ค้นคว้า เป็นต้น มาบรรยายให้ความละเอียดรอบคอบเกี่ยวกับที่ตั้ง หรือ หน่วยงานที่อาจจะเจอปัญหาได้ เช่น แพทย์ เพื่อให้ทนายมีความรอบรู้ ควรจัดอบรมให้มาก ๆ ทางด้านวิชาการกฎหมาย และมี ทนายอาวุโสทางด้านประสบการณ์ด้วยให้คำแนะนำหรือชี้แนะ หากเจอปัญหาต่าง ๆ

6. การศึกษากฎหมายของประเทศไทย ต้องฝึกฝนให้นักศึกษาเรียนแบบ discussion group ให้มากกว่านี้ (ปัจจุบันต่างคนต่างเรียน ทำให้ขาดทักษะการประชุมและการทำงานเป็นทีม) และสถาบันควรอำนวยความสะดวกสถานที่ ทางด้าน discussion room ด้วย

ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1. ปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดถึงลักษณะของผู้สำเร็จ ในอนาคตดังนั้นต้องตอบโจทย์สังคมตามที่ต้องการได้จริง

2. เสริมหลักสูตรพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับหลักสูตรทางวิชาการ

3. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

เศรษฐกิจอาเซียนต้องมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน

4. ควรมีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยม เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจในการใช้กฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียนขึ้นพื้นฐานก่อน

บทสนทนากลุ่ม

1. มหาวิทยาลัยสวนดุสิตได้เปิดวิชากฎหมายวิชาหนึ่งซึ่งเปิดมาได้ไม่นานคือ ทักษะการใช้ภาษากฎหมาย เพราะทางมหาวิทยาลัยและหลักสูตรนั้นได้มีการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเขียน เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความชำนาญ และความเข้าใจมากขึ้น

2. จุดประสงค์มหาวิทยาลัย ที่ผ่านมาจะไม่เปิดสอนในรายวิชานี้ แต่ต่อมาต้องเปิดสอน เพราะจากการตรวจงานนักศึกษาไม่สามารถที่จะสื่อสารโดยการเขียนให้เข้าใจง่ายได้ ทั้งนี้ทางมหาวิทยาลัยเองจึงจำเป็นที่จะต้องให้ทางอาจารย์ได้พบนักศึกษาแบบตัวต่อตัว ก็เพื่อให้ นักศึกษาได้รู้ถึงข้อบกพร่องในเรื่องของการเขียนมากขึ้น แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะต้องใช้อาจารย์เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็ถือว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจพอสมควร ในส่วนของกิจกรรมอื่น ๆ ทางมหาวิทยาลัยก็มีการส่งเด็กนักศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนมาประเทศไทยแต่ก็จะมีปัญหาที่ว่าประเทศที่ต้องไปนั้นจะต้องมีความสามารถทางด้านภาษาท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาเฉพาะ

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เด็กที่ มาเรียนจะมีปัญหาในเรื่องของการใช้ภาษาไทยคือ ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นเด็กที่มาจากจังหวัด

ใกล้เคียง เช่น พังงา กระบี่ ตรัง สตูล รวมถึงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม ภาษาที่ใช้สื่อสารกันคือ ภาษายาวี โดยพื้นฐานแล้วการใช้ภาษาไทยสามารถพูดได้ แต่จะเขียนบางคำไม่ถูกต้องซึ่งจะมีปัญหาในเรียน เพราะรายวิชานี้ต้องเขียนบรรยายด้วยภาษาทางราชการ ในส่วนของกิจกรรมทางมหาวิทยาลัยจะให้ มีในส่วนของ การว่าความและศาลจำลองเป็น เพื่อให้เด็กได้รู้ถึงบทบาทและหน้าที่ รวมไปถึงบุคลิกของตัวละครนั้น ๆ ที่ทำขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เข้าศึกษา

4. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย เห็นดีกับการทำศาลจำลองของทางมหาวิทยาลัยสวนดุสิต แต่เนื่องจากการสื่อสารปัจจุบันของนักศึกษา ยังใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องเท่าที่ควรจึงต้องมีการพัฒนาตรงนี้ก่อน ทั้งนี้ การจัดศาลจำลองนั้นตัวนักศึกษาเองจะต้องมีประสบการณ์ และความสามารถพอสมควร ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็ได้มีการจัดดูแลและคอยสนับสนุนในด้านนี้อยู่แล้ว ก็ควรมีการสนับสนุนในการมีจิตสาธารณะด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับสังคม

5. มหาวิทยาลัยเกริก ทางมหาวิทยาลัย ได้มีการสนับสนุนให้นักศึกษานั้นได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่สนับสนุนมากที่สุดของหลักสูตร คือ การจัดศาลจำลอง โดยจัดให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์เรียนรู้ตั้งแต่แรก ที่เข้ามาศึกษากฎหมาย

6. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้มีการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมศาลจำลองขึ้น

เพื่อให้เด็กได้ฝึกบุคลิกภาพ การสื่อสาร การวางตัว และฝึกการพูด ควบคู่กับการเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมาย เพื่อฝึกด้านความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ทางด้านการใช้กฎหมาย คำพูด ความคิด รวมถึงความเข้าใจในเนื้อเรื่องแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เอามาใช้ในการทำศาลจำลอง รวมไปถึงการเข้าถึงสถานที่ที่จะเข้าไปผ่นงานอีกด้วย

7. ความคิดเห็นขององค์กรนักกฎหมายท่านหนึ่ง กล่าวว่าแต่ละมหาวิทยาลัยก็มีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ปัญหาต่าง ๆ คิดว่าน่าจะแก้ปัญหามาโดยการเปิดหลักสูตรตั้งแต่เริ่มปีที่ 1 เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ นักศึกษา การปฏิบัติจริงก็น่าจะอยู่ในช่วงของปี 3 เพราะคิดว่าจะมีประสบการณ์ความรู้ที่เพียงพอ เพราะนักศึกษาชั้นนั้นก็ได้มีการผ่านวิชา กฎหมายหลายอย่างเช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายล้มละลาย เมื่อจบไปแล้วสามารถทราบทิศทางในการประกอบอาชีพนั้นควรเป็นอาชีพใด

8. ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา กล่าวว่า การจัดศาลจำลองจากการสังเกตนั้น เห็นว่าศาลไทยในปัจจุบัน คือศาลยุติธรรม ที่ได้มีการจัดฝึกอบรมเข้าค่ายเกิดขึ้น เพื่อฝึกให้ผู้เข้าอบรมนั้นได้รู้ถึงการฝึกการประกอบวิชาชีพ

9. ผู้อำนวยการฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาทนายความ เวลาของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม จะช่วยในเรื่องของการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์จริง ถือได้ว่าเป็นการฝึกเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้และสัมผัสชีวิตจริง

ในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเก็บรายละเอียด และยังรวมไปถึงความเท่าเทียมกันของคนฝึกในเรื่องของการสื่อสาร มารยาทและเทคนิคการพูด การถามซักต่างๆ เมื่อมีการเปิดอาเซียนขึ้น ถ้ามีความรู้ด้านภาษาอื่นจะสามารถทำให้ทนายผู้นั้นมีงานที่สามารถเข้ากลุ่มอาเซียนได้ เพราะฉะนั้นผลกระทบจริง ๆ น่าจะเกิดน้อยมากในส่วนของนักกฎหมายทั้งหมด ปัญหาคือว่าถ้าใครปรับตัวได้ดีสามารถสื่อสารพูดได้หลายภาษาก็จะทำให้มีช่องทางที่หลากหลายในการที่จะประกอบอาชีพ ฉะนั้นการเข้าสู่อาเซียนถือว่าจะต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษานี้สามารถอภิปรายประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามภูมิภาค พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่ต้องมีนานาประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องการศึกษา ธุรกิจ เศรษฐกิจ ซึ่งการเข้ามาของนานาประเทศนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วภาษาที่ใช้ในการสื่อสารก็จะจะเป็นภาษาอังกฤษ แต่โดยพื้นฐานแล้วในแต่ละประเทศจะมีความเข้าใจในภาษาของตนเองมากกว่าที่จะใช้ภาษาสากล ซึ่งทำให้ต้องตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นหลัก เพราะหากมีการติดต่อประสานงาน หรือต้องไปทำงานที่ประเทศ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

กลุ่มอาเซียนนั้น ๆ แล้วจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาของประเทศนั้นได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายในด้านภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศกลุ่มอาเซียน ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันไปด้วยเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2. ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรม ของนักกฎหมาย มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 และเลือกความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันดับที่ 2 คือ คุณธรรม จริยธรรม ของนักกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรนี้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ความเป็นธรรมต่าง ๆ จึงต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ของนักกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคมสูง เพราะคนที่ไม่ได้มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ ต้องมีความหวังที่จะให้นักกฎหมายรักษาความเที่ยงตรง ความเป็นธรรมกับบุคคลที่เดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา สืบกินร (Sperm, 2004) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการระบบการศึกษานักกฎหมายและระบบการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในประเทศไทยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องอยู่สององค์กรคือมหาวิทยาลัยและ

องค์กรวิชาชีพ โดยบทบาทของมหาวิทยาลัยจะเป็นไปในกรอบทางวิชาการเท่านั้น ในขณะที่องค์กรวิชาชีพมีบทบาทในทางปฏิบัติ เมื่อกำหนดบทบาทที่ชัดเจนแล้วในส่วนของมหาวิทยาลัยจะต้องวางแนวทางการจัดการเรียนการสอนกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของความ เป็นเลิศทางวิชาการ

3. ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันดับที่ 3 ทักษะทางภาษาต่างประเทศ มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 26.98 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน ต้องมีการแลกเปลี่ยนอาชีพนี้เพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประชากรในแต่ละประเทศต้องมีการแข่งขันกันสูง จึงทำให้ทักษะภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นอย่างมากเพื่อประกอบอาชีพ แต่พื้นฐานทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาในประเทศค่อนข้างต่ำจึงทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลินี สมบูรณ์ไพศาล (Somboonpaisarn, 2006) ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนักเรียนเดินเรือฯ ต้องการสนทนาภาษาอังกฤษกับอาจารย์ชาวยุโรปที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นประจำ และสนใจกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน เช่น การแข่งขันความสามารถด้านภาษาอังกฤษ เป็นต้นอีกประการหนึ่งนักเรียนเดินเรือฯ เห็นควรเพิ่มโอกาสหรือเวลาการใช้โปรแกรมเรียนรู้ภาษาอังกฤษในห้อง

ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ หรือห้องปฏิบัติการภาษา ให้มากขึ้นกว่าเดิม

4. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่าไม่จำเป็นมากที่สุด การพัฒนานักศึกษาโดยการให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบริการวิชาการของหลักสูตร การทำวิจัยของอาจารย์ในหลักสูตร เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 14.29 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริการวิชาการของหลักสูตร การทำวิจัยของอาจารย์ในหลักสูตร ช่วยพัฒนาในตัวเด็กนักศึกษาได้ไม่มากนัก เพราะไม่ใช่เรื่องเฉพาะที่ต้องทำและเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ แต่เป็นการทำงานโดยกระบวนการใด กระบวนการหนึ่งในขั้นตอนพวกนี้ เพื่อเป็นการสร้างผลงานขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Secretary-General Education Council, 2003) รายงานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารภายในสถาบันแต่ละสถาบัน ใน 5 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน สาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาด นำแนวคิดทางการตลาดมาใช้ในการจัดกลุ่มผู้เรียนมหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งมุ่งเน้นการเปิดหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เรียกว่า “หลักสูตรพิเศษนอกเวลาราชการ” เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย หลายสถาบันมีการวางกลยุทธ์การตลาดในด้านพื้นที่เรียน

ค่าหน่วยกิตจนมีข้อสังเกตว่า มหาวิทยาลัยมีนวัตกรรมทางหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ ๆ มาก แต่อาจเพื่อสู่การแสวงหารายได้มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ให้มหาวิทยาลัย ผู้เรียนหรือสังคม นอกจากนี้ สถาบันหลายแห่งเริ่มพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการสู่ระบบการสร้างเครือข่าย โดยเฉพาะสถาบันในกรุงเทพฯ กับภูมิภาค และด้านการบริหารงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของประเทศ ภูมิภาค เอเชีย และนานาชาติ มีการจัดตั้งกองทุนวิจัย (research fund) มีการจัดตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (center of excellence) สนับสนุนให้บุคลากรทำโครงการวิจัยร่วมมือกับองค์กรนานาชาติ การเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาร่วมกับสถาบันต่างประเทศ มีการมุ่งเน้นการตีพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยเผยแพร่ในวารสารนานาชาติ มีการจัดตั้งหน่วยงานประสานงานวิจัยระดับสถาบัน

5. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ว่าจำเป็นมากที่สุด การจัดทำมีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 97.73 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดทำมีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของอาเซียน เป็นช่องทางหนึ่งที่นักศึกษาจะได้ศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติมได้ โดยเลือกในภาษาที่ตนเองชอบและถนัด เมื่อเกิดความรักที่จะเรียน ชอบใน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

สิ่งที่เรียน จะทำให้มีแรงจูงใจ และมีแรงผลักดันในการเรียนและประกอบอาชีพที่มั่นคงต่อไป

6. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมมีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมทุกอย่างที่ต้องเป็นไปตามหลักสูตรนี้ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาของหลักสูตรมีมากกว่าที่เรียนในหลักสูตรนี้หลักสูตรเดียว แต่ต้องเรียนอย่างอื่นประกอบด้วย จึงทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้รองรับเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ (Suratruangchai et al., 2006) ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือรูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการช่วงเวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนนิสิตต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลาสอนให้สนุกสนานไม่น่าเบื่อหน่าย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต และปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต

ในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามภูมิภาค พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละภูมิภาคมีความต้องการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาของตน และเล็งเห็นว่ามีมีความจำเป็นอย่างมากในเรื่องภาษาต่างประเทศที่ต้องมีการนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการทำงานต่าง ๆ

8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามภูมิภาคพบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหรือไม่ กับการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคอาเซียน เพื่อรองรับกับประชาคมอาเซียน และ ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าควรมีการพัฒนาโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรับรองการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประเด็นของการเห็นด้วยหรือไม่ กับการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และควรมีการพัฒนาโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดเพื่อเป็นการพัฒนาหลักสูตรใน ขณะนี้ เพราะหลักสูตรนี้เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นภาษาไทยที่เป็นทางการ เป็นศัพท์เฉพาะทางด้านกฎหมายล้วน

จึงควรน่าจะมีการกำหนดภาษาที่เป็นทางการของประเทศในอาเซียน

9. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามอาชีพพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประเด็นเห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บางอาชีพอาจเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ภาษาต่างประเทศภายในภูมิภาคอาเซียน เพราะการทำงานในปัจจุบันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่างประเทศมากเท่าไรจะมีกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับเรื่องของประชากรภายในประเทศอย่างเดียวเท่านั้น จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปในแต่ละสาขาอาชีพ

10. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 จำแนกตามระดับตำแหน่งในปัจจุบันพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าควรมีการพัฒนาโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในประเทศไทยเพื่อรับรองการเข้าสู่

ประชาคมอาเซียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Secretary-General Education Council, 2006) ผลการวิจัยพบว่า ให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจนและการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันได้มุ่งหวังให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล โดยมีบางประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนปรารถนาให้ตนมีศักยภาพทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ภายในอาเซียนด้วยตนเอง ทั้งนี้ ทุกประเทศอาเซียนมีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษา สอดคล้องรองรับ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ถึงแม้ว่าจะมีเพียงไม่กี่ประเทศที่ให้แผนดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ตาม โดยแผนดังกล่าวมีความสำคัญในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ชี้้นำในการจัดทำและดำเนินการแผนต่างๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันทั้งประเทศ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ตลอดจนแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้

ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับ
โอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญา
เป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศสู่
เป้าหมายที่วางไว้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจาก
งบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2556
จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

REFERENCES

- KasemSap, P. (2010). Philosophy. Bangkok: Vinythai Publications. (in Thai)
- Ministry of Education. (2007). Office of the Higher Education Commission. Bangkok: Ministry at Education. (in Thai)
- National Education Commission. (1999). National Education Act, 1999. Bangkok: limited partnership Companion Blog and Printing. (in Thai)
- Office of the Higher Education Commission. (2010). Higher Education Standards and Related Standards. Bangkok: Limited Partnership Printmaking. (in Thai)
- Office of the Secretary-General Education Council. (2003). Management model in each institution in 5 aspects. Bangkok: Limited Partnership Printmaking. (in Thai)
- Office of the Secretary-General Education Council. (2006). Comparative Study of Educational Reform in ASEAN Countries. Bangkok: Limited Partnership Printmaking. (in Thai)
- Sang-uthai, Y. (2010). Introduction to General Law. Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Somboonpaisarn, S. (2006). The barriers to English teaching of commercial maritime students Normal course (5 years) and special mechanical course (3 years) Naval Training Center. Samut Prakan: Naval Training Center. (in Thai)
- Sperm, N. (2004). Comparative Study of Educational Reform in ASEAN Countries. Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Suratruangchai, V. et al. (2006). A study of state and problems of teaching and learning management of faculty members Burapa University. Burapa University: Journal of Education, 1(12), 116. (in Thai)
- The Office of Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2002). National Education Act, BE 2542 (2000), Amended (No. 2), BE 2545. Bangkok: Limited Partnership Printmaking. Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)

Wikipedia the free encyclopedia. Jurisprudence. Retrieved October 10, 2011, from <http://www.th.wikipedia.org>. (in Thai)

Wikipedia the free encyclopedia. List of Faculty of Laws in Thailand. Discovered on October 10, 2011, from <http://www.th.wikipedia.org> (in Thai)

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. NY: Harper and Row Publication.

.....